

Hogyan használd a könyvtárakat és az adatbázisokat?

Készítette: Török Márta

2021. 04. 27.

Az előadás a NEMZETI TEHETSÉG PROGRAM - „A hazai és a határon túli felsőoktatási intézmények tehetséggondozó programjainak támogatása" címmel kiírt nyílt pályázat keretében a **„Digitális technológiák használata a közösség szolgálatában”** című **„NTP-FKT-20-0002”** azonosító számú pályázat keretében valósult.

Irodalomkutatás célja

- Meghatározza a dolgozatírás folyamatát és a dolgozat kimenetelét.
- Minél több, releváns információnk legyen.
- Megismerjük a főbb forrásokat, a témát meghatározó fogalmakat, alapvetéseket.
- Megismerjük a témával kapcsolatos aktuális problémákat, kérdéseket, korábbi kutatásokat, eredményeket.
- Konkretizálhatjuk a megírandó célokat.
- Feltérképezzük egy téma szakirodalmi hátterét.

Irodalomkutatás fázisai

- Kezdeti lépések: téma alapvető forrásainak megkeresése, az alapvető fogalmak megtalálása, definíciók, jelentős szerzők megismerése
- A téma szűkítése (pl. időben/térben), a szakdolgozatunkban megírandó kérdések, hipotézisek megfogalmazása
- A szakirodalom teljes körű feltárása, a kapott anyagok feldolgozása, rendszerbe foglalása

Forráskritika, forrásértékelés

- Az információrendezésekor elkerülhetetlen!
- Csak megbízható forrásokból tájékozódjunk; adatokat, tényeket eredeti közlésből hivatkozzunk!
- Lehetséges értékelési szempontok:
 - dokumentumtípusa, jellege (tudományos v. ismeretterjesztő)
 - szerző (munkássága, tudományterületen elért eredményei, milyen gyakran említik)
 - kiadó (ismert, nagy múltú szakkiadó, vagy kevésbé ismert/új kiadó, alapvetően más profillal),
 - kiadás ideje
 - lektorált-e
- Könyvekre, cikkekre, honlapokra is alkalmazandó.

Keresési stratégiák, tippek

- Kulcsszavak összegyűjtése, boole-operátorok helyes használata (és/vagy/nem), csonkolás, keresőkifejezés módosítása, szinonimák keresése, általános kérdésektől indítsunk
- Szerzőkövetés: adott szakterületen elismert szerző, kutató összes munkáját végignézzük. Ebben segítség a saját publikációs lista, vagy az mtmt.hu*.
- Hólabda módszer avagy szakirodalmi lánc: nézzük meg a források hivatkozásait is.

* mtmt.hu: Magyar Tudományos Művek Tára – publikációs lista

Irodalomkutatás eszközei, forrásai

Eszközök:

- katalógusok
- keresőmotorok
- adatbázisok (teljes szövegű/bibliográfiák)

Források

- könyvek (monográfiák, tanulmánykötetek)
- folyóiratok, cikkek
- disszertációk
- kéziratok
- honlapok
- vállalati anyagok
- interjúk
- konferenciaanyagok stb.

Irodalomkutatás

- Kezdeti lépések: Google, wikipédia

Előnyök: a téma feltérképezésére alkalmasak, alapfogalmak, alapvető szerzők és források összegyűjtése

Hátrányok: ömlesztett információ, nem értékelt (forráskritika!), nem feltétlenül tudományos

- Következő lépés: könyvtári katalógusok, bibliográfiai, teljes szövegű adatbázisok

Lehetőségek a Kodolányi János Egyetem Könyvtárában

Kodolányi János Egyetem Könyvtár

Katalógus: <http://katalogus.kodolanyi.hu/>

Többféle keresési lehetőség, kényelmi funkciók (kosár, találatok letöltése)

Digidoc: <http://digidoc.kodolanyi.hu/> - szakdolgozat-adatbázis 2008-tól

Teljes szöveggel csak a könyvtár gépeiről érhetőek el, de keresni bárhonnán lehet

Előfizetett adatbázisok

- **MERSZ:** <https://mersz.hu/>

Az Akadémiai Kiadó legújabb és aktualizált kiadványait tartalmazza.

Letisztult, felhasználóbarát felület, sok kényelmi lehetőséggel (applikáció, jegyzetkészítés, nyomtatás, könyvjelző, hivatkozás).

- **Szaktárs:** <https://www.szaktars.hu/> – Osiris és L'Harmattan Kiadó

Magyar szakkönyvkiadók egyesülése; az általuk gondozott régi és új kiadványok elektronikus változata.

Kevésbé kényelmes, kevesebb lehetőséggel, de nagyon fontos adatbázis.

- **Academic Search Complete:** <http://search.ebscohost.com> Naprakész, átfogó, tudományos, multidiszciplináris adatbázis, sok teljes szövegű tartalommal, lektorált folyóiratokkal. Sokféle keresési lehetőség, számos kényelmi megoldás, letölthető, emailben elküldhető cikkek stb.

Belépés távolról: EduID azonosítóval

További lehetőségek

- **Mokka:** <http://www.mokka.hu/> – magyarországi könyvtárak közös katalógusa.
- **MATARKA:** <https://matarka.hu/index.php> – magyar folyóiratok tartalomjegyzékei, ahol van, teljes szövegű elérést is ad.
- **EPA:** <https://epa.oszk.hu/> - magyar/magyar vonatkozású elektronikus folyóiratok archívuma
- **HUMANUS:** <http://humanus.bibl.u-szeged.hu/human> Humán szakirodalmi adatbázis
- **MEK:** <https://mek.oszk.hu/> – teljes szövegű adatbázis, magyar nyelvű könyvekkel

Könyvtárközi kölcsönzéssel szinte bármilyen cikket, könyvet el lehet érni.

További lehetőségek

Google Tudós: scholar.google.com

- Google tudományos keresőmotorja
- Kiadói adatbázisokban, felsőoktatási portálokon, repozitóriumokban, könyvtári katalógusokban stb. keres
- Nemcsak idegen, hanem magyar nyelven is elérhető tartalom
- Többféle dokumentumtípus: cikk, tanulmány, disszertáció, konferenciaanyag stb.
- A találatok rangsorolására az adott cikkekre vonatkozó hivatkozások számát veszi alapul
- Egyszerű keresőfelület – többféle szűkítéssel
- Kényelmi szolgáltatások: témafigyelés

További lehetőségek

Directory of Open Access:

- Könyvek - <https://www.doabooks.org/>

Teljes szövegű könyvek adatbázisa – közel 40000 dokumentum

Elsősorban angol nyelven

Lektorált könyvek, nagynevű kiadóktól is

- Folyóiratcikkek - <https://doaj.org/>

Lektorált folyóiratok cikkadatbázisa

Ingyen elérhetőek, letölthetőek

További lehetőségek, hasznos linkek

- Magyarországi könyvtárakban elérhető adatbázisok lelőhelyinformációja: <http://eisz.mtak.hu/index.php/hu/adatbazisok.html>
- Corvinus Egyetem publikációs adatbázisa: <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/>
- Digitális Tankönyvtár – felsőoktatási tananyagok: <https://dtk.tankonyvtar.hu/>
- Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet: <https://ofi.oh.gov.hu/>
- Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum: <http://www.opkm.hu/>

Köszönöm a figyelmüket!